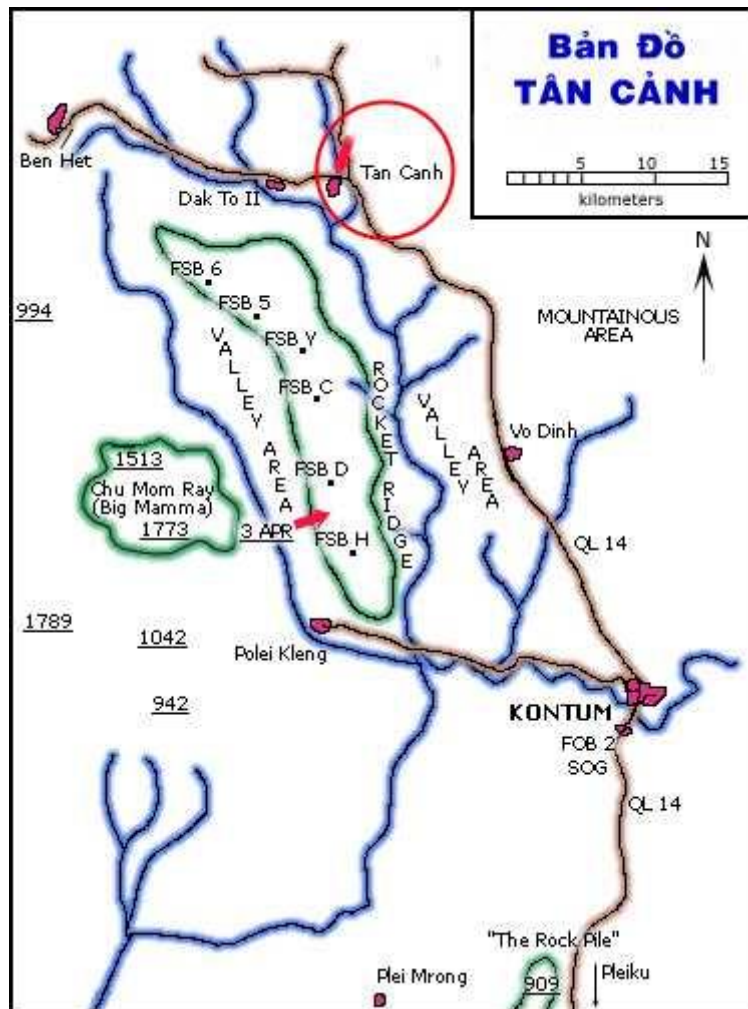

VÌ SAO TÂN CẢNH THẤT THỦ?

Tác giả: cựu Đại Tá Hà Mai Việt

Trích trong cuốn "THÉP và MÁU, Thiết Giáp Trong Chiến Tranh Việt Nam")

Lời dẫn nhập.

Nói đến cuộc tổng công kích của Cộng Sản Bắc Việt vào mùa hè năm 1972, hẳn những người sống trong giai đoạn lịch sử này, ít ai là không biết đến căn cứ Tân

Cảnh thuộc quận Dakto, tỉnh Komtum, nằm ở phía tây bắc vùng 2 chiến thuật nơi đã xảy ra những trận đánh khốc liệt giữa quân đội Quốc gia và Cộng sản. Sau khi phỏng vấn các kỹ binh có mặt trong trận chiến này, chúng tôi nhận thấy một số sự gia và cựu quân nhân Hoa Kỳ viết về Tân Cảnh II, có nhiều điểm liên quan đến cá đơn vị thiết giáp thuộc quân đoàn II không đúng với sự thật. Vì vậy lồng trong câu chuyện Tân cảnh thất thủ, chúng tôi sẽ trình bày chi tiết có thật về việc chỉ huy và điều động thiết giáp đặt dưới quyền chỉ huy của Đại tá Lê Đức Đạt tư lệnh sư đoàn 22 bộ binh, cho đến ngày cuối cùng của Tân Cảnh.

DIỄN TIẾN TÌNH HÌNH (#1)

Theo các nguồn tin tình báo, tù binh và hồi chánh, bộ tư lệnh sư đoàn II ghi nhận từ cuối tháng giêng năm 1972 có nhiều đơn vị Cộng Sản từ Miên và Lào đã xâm nhập vùng bắc Kontum. Cũng theo nguồn tin nói trên thì chiến dịch tiến công của Cộng Sản được chia làm 3 giai đoạn (#2), bắt đầu từ ngày 27-1-1972. Lực lượng CSBV tại cao nguyên do mặt trận B3 chỉ huy gồm có sư đoàn 320 Bắc Việt, sư đoàn 2 BV, các đơn vị cơ hữu của B3, quân số tương đương với một sư đoàn, và trung đoàn 203 chiến xa từ Bắc vào. Ngoài các đơn vị kể trên CSBV còn điều động sư đoàn 3 Sao vàng và các đơn vị địa phương tăng gia hoạt động tại vùng duyên hải tỉnh Bình Định và miền nam quân khu II. Những mục tiêu chính trong chiến dịch tấn công cao nguyên của CSBV là Tân Cảnh và Dakto II, các căn cứ hỏa lực dọc theo Rocket Ridge, thị trấn Kontum và Pleiku. Rocket Ridge là dãy cao điểm chạy dài từ Bắc xuống Nam, nằm dọc theo quốc lộ 14, tọa lạc hầu như ở Tân Cảnh và Kontum. Những vụ tấn kích của các đơn vị CS nằm sẵn tại địa phương nhằm mục đích làm rối loạn hàng ngũ Quân lực VNCH, đồng thời hỗ trợ cho hai sư đoàn CSBV tấn công vào Kontum. Mọi cố gắng của CSBV trong giai đoạn này là nhằm thực hiện cho được mưu đồ nhằm chia cắt Việt Nam Cộng Hoà làm 2 phần.

Kể từ khi nhận được tin địch xuất hiện, các đơn vị không kỹ và trực thăng võ trang Hoa Kỳ đã tích cực thám sát và phát hiện được 6 lần xích song hành và nhiều chiến xa Bắc Việt tại phía đông căn cứ 609 và thung lũng Plei Trap nằm về phía tây của Rocket Ridge. Chiếu theo kết quả quan sát của không kỹ và tuần thám của Biệt động quân biên phòng, trong tháng giêng năm 1972, cố vấn quân đoàn II đã hướng dẫn hơn 60 phi vụ B52 phá hủy các khu vực có Cộng quân ẩn nấp. Nhằm bẻ gãy kế hoạch điều quân của Cộng Sản, trong vòng 3 tuần đầu của tháng hai, không lực Hoa Kỳ đã thực hiện hơn 80 phi vụ B52 cho khu vực hành quân Tân Cảnh. Vào đầu tháng giêng năm 1972, chi đoàn 1/14 chiến xa (CX), thuộc thiết đoàn 14 kỹ binh (KB) thống thuộc sư đoàn 22 bộ binh (BB), do Đại Tá Trần Châu Giang chỉ huy đang tiến hành nhiệm vụ giữ an ninh trực lộ Kontum Võ -Định, thì được thiếu tá Vũ Khánh Dư thiết đoàn trưởng thiết đoàn 14 kỹ binh, cho lệnh tập trung tại phi trường Phụng Hoàng, nằm về phía tây căn cứ Tân Cảnh. Tân Cảnh ở phía bắc thị xã Kontum 25 dặm, nguyên là căn cứ hỏa lực trên một địa thế cao co' thể nhìn bao quát Dak To. Sau đó, chi đoàn lại được lệnh di chuyển ngay đến Ben Het, cách Tân Cảnh gần 20 cây số, tăng cường phòng thủ khu vực này. Ben Het là một tiền đồn nằm cuối tỉnh lộ 512 án ngữ vùng ngã ba biên giới Việt-Miên-Lào. Tiền đồn này nhòm

xuống đường mòn Hồ Chí Minh, do tiểu đoàn 95 biên phòng Biệt động quân trấn giữ. Chi đoàn 1/14 CX với 15 chiến xa M41 khiên dụng, bố trí trên các điểm trọng yếu chung quanh Ben Het có nhiệm vụ phối hợp với Biệt động quân để ngăn chặn và phát hiện địch. Đại úy Giang chi đoàn trưởng 1/14 CX cho biết: "Trong thời gian phòng ngự, chi đoàn được tin chiến xa địch xuất hiện ở hướng nam Ben Het, nhưng không phát hiện được và chưa xảy ra một cuộc đụng độ nào với chiến xa CS. Chỉ có một lần duy nhất, với đại bác 76 ly trên pháo tháp chi đoàn tập trung hỏa lực đẩy lui quân CS đang tấn công một đơn vị Biên phòng trên sườn núi nằm về hướng đông Ben Het (#3)."

Để đáp ứng nhu cầu đòi hỏi của tình hình, ngày 7-2 trung tướng Ngô Du tư lệnh quân đoàn 2 kiêm vùng II chiến thuật (CT) đã cùng ông John Vann, cố vấn trưởng quân đoàn (#4), điều động bộ tư lệnh sư đoàn 22 bộ binh, các đơn vị yểm trợ tiếp vận sư đoàn, trung đoàn 47 BB tại Bình định, và bộ chỉ huy thiết đoàn 14 kỵ binh (KB) tại Kontum, lên trấn giữ vùng Tân Cảnh, nơi đây trước kia là khu vực hoạt động của trung đoàn 42 BB, thêm vào đó một chi đội chiến xa M41 thuộc thiết đoàn 19 kỵ binh, tăng phái cho thiết đoàn 14 KB để phòng thủ căn cứ Tân Cảnh. Nếu kể cả chiến xa của thiết đoàn 19 KB thì tổng số chiến xa M41 đặt dưới quyền điều động của thiết đoàn 14 KB là 22 chiếc. Vào thời điểm này thiết đoàn 14 được phối trí như sau: chi đoàn 1/14 chiến xa do thiết đoàn trực tiếp điều động trong khu vực hành quân Dak To, chi đoàn 2/14 tại Kontum và chi đoàn 3/14 thiết kỵ tại Bình Định, hai chi đoàn này không nằm trong hệ thống chỉ huy trực tiếp của thiết đoàn (#5). Sau khi tái phối trí, đại tá Lê Đức Đạt, tư lệnh sư đoàn 22 BB, đảm trách khu vực hành quân Dak To, kể cả 4 trại biên phòng Ben Het, Dak Mot trên tỉnh lộ 512, Dak Pet, Dak Seang trên quốc lộ 14, phía bắc Tân Cảnh, và 2 căn cứ hỏa lực 5 và 6 nằm ở bắc Rocket Ridge. Bộ tư lệnh hành quân sư đoàn và bộ chỉ huy thiết đoàn 14 KB đóng tại căn cứ Tân Cảnh. Khoảng tháng 3 năm 1972, vào mỗi đêm, từ Ben Het hướng về phương bắc, người ta có thể nhìn thấy ánh đèn pha và nghe thấy tiếng động cơ nổ vang rền của đoàn cơ giới CS di chuyển về hướng nam, trên đường mòn Hồ Chí Minh bên Lào.

Tại vùng 1 chiến thuật, ngày 31-3, 3 sư đoàn CSBV, có chiến xa và pháo binh yểm trợ, ào ạt tiến chiếm khu phi quân sự, phía nam vĩ tuyến 17. Hai ngày sau, ngày 2-4 các đơn vị thuộc sư đoàn 5 và 7 BV tấn công Lộc Ninh, tiền đồn gần biên giới Việt Miên. Sau đó, ngày 5-4 Cộng quân tấn công vào Bình Long đồng thời cắt đứt trục lộ An Lộc-Sài Gòn. Trong khi đó, tại vùng 2 chiến thuật, theo tờ liệu thu được cho biết, sư đoàn 320 CSBV và trung đoàn 54 pháo binh BV đã xuất hiện tại vùng ba biên giới nhưng cố vấn trưởng của sư đoàn 2 vẫn còn đặt nghi vấn. Ngày 8-4, nhiều cuộc chạm súng cấp đại đội xảy ra tại nam Rocket Ridge. Sau đó ngày 11-4 hàng loạt mưa pháo 130 ly, 122 ly và hỏa tiễn đủ loại dồn dập xuống căn cứ hỏa lực Charlie, nằm ở phía nam căn cứ hỏa lực 5, trấn giữ bởi tiểu đoàn 11 nhảy dù (ND). Vào buổi trưa ngày hôm sau, trung tá Nguyễn Đình Bảo, tiểu đoàn trưởng tiểu đoàn 11 nhảy dù đã bị tử thương bởi 1 trái đạn nổ chậm chui vào hàm chỉ huy. Ít hôm sau, tình hình tại căn cứ Charlie lại trở nên sôi động hơn khi trung đoàn 48 CSBV

xung phong vào mục tiêu sau một trận mưa pháo, trên 300 trái đạn đại bác đủ loại, buộc đơn vị nhảy dù phải lui binh vào 22 giờ 30 cùng ngày. Tiểu 1/42 BB trong nỗ lực kiểm soát các đơn vị thế cao chung quanh căn cứ Tân Cảnh, ngày 19-4 đã bị vây hãm bởi 2 tiểu đoàn địch, không thể nào tiếp tế được. Đến ngày 21-4, sau khi hết đạn dược, chỉ còn lại 63 trong số 350 người trở về hậu cứ. Ngày 20-4 bộ tổng tham mưu ra lệnh rút bộ tư lệnh sư đoàn nhảy dù và 1 lữ đoàn ND với tiểu đoàn ra khỏi vùng 2 CT. Để điền khuyết, sư đoàn 23 BB với trung đoàn 53 cơ hữu và liên đoàn 6 Biệt động quân từ Huế gửi vào sẽ đảm trách khu vực hành quân của SD nhảy dù. Lúc 19 giờ 30 ngày 21-4, căn cứ hỏa lực Delta, phía nam Rocket Ridge, phòng ngự bởi 1 đại đội nhảy dù và 1 đại đội thuộc liên đoàn 2 Biệt động quân, bị tràn ngập sau trận pháo kích và tấn công bằng BB có chiến xa yểm trợ. Căn cứ này trước kia được các tiểu đoàn 2 và 7 nhảy dù thay nhau chiếm đóng. Ngày 22-4, đại úy Giang được lệnh để lại Ben Het 1 chi đội chiến xa (5 chiến xa M41) (#6), thành phần còn lại gồm 2 chi đội chiến xa M41 và thiết quân vận M113, thuộc ban chỉ huy chi đoàn, di chuyển về phi trường Phụng Hoàng để chờ lệnh. Chiều ngày 23-4 đại úy Giang lại được lệnh xuất phát cho trung đoàn 47 BB tại DakTo II (phi trường Phụng Hoàng) 1 chi đội chiến xa (#7). Vào lúc 20 giờ đêm, chi đoàn với thành phần còn lại gồm 1 chi đội chiến xa M41 và 2 thiết quân vận M113, được lệnh di chuyển đến kho đạn Tân Cảnh và phòng thủ tại đây cùng với 1 đại đội thám kích của tiểu khu Kontum, kho đạn nằm kế bên cổng phụ căn cứ Tân Cảnh, đối diện với sân bay L19 nằm dọc theo tỉnh lộ 512. Từ hơn một tuần lễ trước Tân Cảnh lẫn Dak To II đã bị quân CS bao vây. Mỗi ngày căn cứ Tân Cảnh phải chịu đựng sức tàn phá và sát hại của trên dưới 1.000 trái đạn đại bác và hỏa tiễn đủ loại rớt vào. Đặc biệt sáng ngày 23-4, một CX M41 thuộc thiết đoàn 19 kỵ binh, nằm tại cổng chính căn cứ Tân Cảnh bị phá hủy bằng đạn xuyên phá mà xa đội ước đoán là bị hỏa tiễn B40 từ ngoài vòng rào phóng vào. Nhưng ban cố vấn không nghĩ như vậy vì B40 chỉ có tầm bắn hữu hiệu 100 thước, mà lúc ấy địch quân còn cách vị trí của chiến xa hơn 500 thước. Sau khi quan sát tại chỗ để tìm hiểu, ban cố vấn xác nhận đó là loại hỏa tiễn chống chiến xa mới xuất hiện, được điều khiển bằng dây điện có tầm bắn tối đa 2,500 thước và có thể xuyên phá được 400 ly thép (#8). Đây hỏa tiễn Sagger AT-3 do Nga Sô chế tạo, được CSBV sử dụng lần đầu tiên tại Tân Cảnh và trên chiến trường Việt Nam. Vào lúc 10 giờ 30 phút sáng 23-4, một tiếng nổ long trời đã phá hủy phần lớn của trung tâm hành quân sư đoàn. Phòng truyền tin và quân dụng bị phá hủy. Về nhân sự có 20 quân nhân chết và bị thương nặng bởi những mảnh đạn tung tóe trong hầm. Khoảng 11 giờ trưa ông Vann đáp trực thăng xuống Tân Cảnh cho biết: Quân đoàn không có khả năng phản pháo, còn vấn đề di chuyển thương binh Việt Nam là cả một sự cố gắng của Hoa Kỳ. Trong dịp này Đại tá Đạt cũng trình bày tình hình chiến sự vào giờ chót, nhưng ông Vann không đưa động gì đến đề nghị diệt địch bằng pháo đài bay B52 của tưng Ngô Du trước đây. Sau khi kiểm thảo với cố vấn sư đoàn, ông Vann chỉ thị cho họ thi hành kế hoạch đào thoát và lẩn trốn, rồi bay trở về Pleiku, đem theo một số dân chính của ban cố vấn sư đoàn.

Theo Neil Sheehan, tác giả cuốn A Bright Shining Lie, cho biết: " ông John Paul Vann không đồng ý với tướng Ngô Du về việc đề cử đại tá Lê Đức Đạt, nguyên tư

lệnh phó sư đoàn 22 BB thay thế thiếu tướng Lê ngọc Triển làm tư lệnh sư đoàn, mà muốn chỉ định một sĩ quan khác do ông ta lựa chọn (#9)." Chính vì vậy mà đại tá Đạt gặp nhiều trở ngại trong vấn đề chỉ huy và yểm trợ hành quân. Sự kiện này đã đưa đến tình trạng bất hoà giữa cố vấn và đơn vị trưởng làm lợi cho quân CS. Cũng theo Neil sheehan thì ông John Paul Vann đã nặng lời đe dọa đại tá Đạt một cách trắng trợn khi gặp mặt lần cuối cùng trong trung tâm hành quân sư đoàn ở Tân Cảnh như sau: "Đại tá Đạt, ông sắp là vị tư lệnh sư đoàn đầu tiên trong quân lực VNCH làm mất sư đoàn vì ông đang bị tràn ngập và sắp bị tiêu diệt nếu ông không ..." (#10). Sau khi cố vấn Vann rời khỏi Tân Cảnh vào khoảng giữa trưa, hàng loạt hoả tiễn AT-3 phóng vào căn cứ, gây thiệt hại nặng nề cho quân trú phòng đồng thời phá hủy 1 pháo đài kiên cố và 4 chiến xa M41 còn lại. Nhưng sự thiệt hại nặng nề nhất là tinh thần chiến đấu của quân nhân các cấp xuống rất thấp, nhất là khi họ thấy quân đoàn không can thiệp để xin B52 yểm trợ hành quân như thường lệ. Về chiều, phía ngoài vòng rào căn cứ, các đơn vị bộ binh thuộc trung đoàn 42 vẫn giao tranh ác liệt với Cộng quân dọc theo thung thủy dẫn vào cổng trại. Khoảng 7 giờ tối Cộng quân thu dọn chiến trường rồi lui binh sau khi phóng đi một loại hoả tiễn B40 và B41 vào các cao điểm ở gần phi đạo L19.

DIỄN TIẾN TRẬN ĐÁNH (#11)

Lúc 9 giờ đêm, quận trưởng Dak To báo cáo lên bộ tư lệnh sư đoàn: "chiến xa địch xuất hiện, chạy qua ấp Da Brung hướng về quận lỵ Dak To." Trung tâm hành quân sư đoàn 22 liền xin Spectre C-130 lên ngăn chặn. Khoảng 2 tiếng sau, C-130 xuất hiện trên vòm trời Tân Cảnh, dùng hồng ngoại tuyến phát hiện được 18 chiến xa tiến từ tây sang đông hướng về Dak To. Vào khoảng nửa đêm, đàn chiến xa này quẹo về nam theo quốc lộ 14 xuống Tân Cảnh. Vì nhận thấy có một sự đưng độ lớn và không thấy sư đoàn ra lệnh phản công nên đại tá Kaplan, cố vấn trưởng sư đoàn 22, đã tập họp ban cố vấn lại để lưu ý mọi người về kế hoạch đào thoát và lẩn trốn.

Rồi ông tập trung họ trong một pháo đài để chờ lệnh. Cũng trong thời gian này, Spectre C-130 báo cáo có 3 chiến xa địch bị hạ tại ấp Dak Brung. Vào lúc 0 giờ ngày 24-4, một thành phần thuộc đoàn CSBV, tấn công vào cao điểm ở phía đông Tân Cảnh gần ngôi chùa Phật giáo. Đồng thời 2 thiết vận xa PT 76 lờ mờ xuất hiện ở phía bắc kho đạn Tân Cảnh, sau khi dừng lại chúng phát còi ra hiệu cho nhau. Vào lúc này tinh thần kỵ binh các cấp lên rất cao, cả 2 chi đội trưởng chi đội 1 và 2 CX tại Dak To và Ben Het, theo dõi tình hình trên tần số chỉ huy của chi đoàn, đều xin trở về với chi đoàn để chiến đấu. Đại úy Giang chi đoàn trưởng, liên lạc với thiết đoàn để xin chấp thuận cho tập trung để điều động toàn khối, nhưng có lẽ thiết đoàn gặp trở ngại truyền tin nên không thấy đáp nhận. Trên bầu trời Dak To Spectre C-130 đang bắn chặn đoàn chiến xa địch tiến từ Dak To xuống Tân Cảnh, ở hướng đông một hoả long C-47 của không quân Việt Nam cũng đang yểm trợ cho đơn vị bạn đang bị địch tấn công. Ngoài phi cơ nói trên và pháo binh yểm trợ trực tiếp, vào lúc này sư đoàn 2 BB không nhận được một sự yểm trợ hoả lực nào khác. Cho đến 3 giờ sáng ngày 24-4 chi đoàn 1/14 CX vẫn không liên lạc được với bộ chỉ huy thiết đoàn 14 KB, nên đại úy Giang, chi đoàn trưởng chi đoàn 1/14 chiến xa, đã tự ý ra lệnh cho chi đội 1 và 2 CX tập trung tại Tân Cảnh để tác chiến (#12). Do đó cả 2 chi đội nói trên đều rời bỏ vị trí, về Tân Cảnh ngay sau khi nhận lệnh. Chi đội 2/1 CX tại Ben Het có 5 chiến xa M41, do chuẩn úy Nguyễn Thi chỉ huy. Vào phút chót 1 CX trực trực bị bỏ lại, 4 CX còn tốt không bộ binh từng thiết, theo tình lộ 512 tiến về Tân Cảnh. Khi tới eo tử thần 1 CX bị hư, xa đội này tự sửa chữa rồi trở lại Ben Het. Kể từ đó chi đội chỉ còn lại 3 chiến xa M41, nhưng chi đội trưởng vẫn cho lệnh tiếp tục tiến. Vừa di chuyển tới cầu Dak Mot thì đoàn xe gặp ổ phục kích, nằm trên cao điểm phía bắc đầu cầu, phóng hoả tiễn B40 xuống. Sau một cuộc giao tranh ác liệt chi đội chiến xa đã bị loại khỏi vòng chiến và chi đội trưởng bị bắt. Khi vào tù ở Quảng Ngãi, chuẩn úy Nguyễn Thi bị CS xử bắn trước tù binh về tội tổ chức đào thoát. Khoảng 6 giờ 30 sáng quân CS chọc thủng phòng tuyến phía bắc Dak To II bằng chiến xa có bộ binh từng thiết cũng trong thời gian này khoảng 1 tiểu đoàn bộ binh BV và 1 chi đội chiến xa T-54 tấn công vào hướng tây bắc chu vi phòng thủ. Chi đội 3/1 CX M41 tại Dak To II, sau khi được lệnh tập trung của chi đoàn trưởng, di chuyển tới đầu phi trường Phụng Hoàng thì đụng địch. Sau đó chi đội này mất liên lạc truyền tin với chi đoàn. Theo đại úy Charles Carden, cố vấn trung đoàn 47 BB thuật lại: khoảng 1 tiếng đồng hồ sau khi Tân Cảnh bị tấn công, chiếc trực thăng UH-1 đến Dak to II đón 6 cố vấn của sư đoàn 22 BB bị trúng đạn phòng không, cháy và rớt ở phía nam chu vi phòng thủ. Tại khu vực phòng thủ của trung đoàn chính ông đã mục kích 2 chiến xa T-54 tiến vào phi trường rồi tách làm 2 ngả. Một chiếc tiến hướng tây của phi trường, án ngữ lộ trình chuyển quân từ Ben het về Dak To II. Chiếc kia từ hướng bắc chạy vào giữa phi trường, tấn công vị trí phòng thủ của trung đoàn 47 BB. Ngay lúc đó 2 CX M41 thuộc chi đoàn 1/14 CX liền được điều động và tác xạ, mỗi chiến xa M41 bắn 3 phát đạn 76 ly và sườn tây của chiến xa T-54. Lúc ấy cố vấn Carden chỉ cách chiến xa địch khoảng 100 thước, nhìn thấy chiếc T-54 bị trúng đạn và bốc khói nhưng chưa bị hạ (#13). Chiến xa T-54 vỏ thép dày 105 ly, nặng 36 tấn đã phục hồi mau lẹ, rồi phản công, bắn hạ một chiến xa M41 bằng 2 trái đại bác 100 ly, và ngay sau đó hạ chiếc còn lại bằng trái thứ ba. -

Đây là trận chiến xa cuối cùng tại mặt trận Dak to II. Trong trận giao tranh này trung sĩ Nguyễn Kim Dung chiến đấu rất anh dũng, dù đã bị thương, nhưng vẫn xử dụng đại liên 50 trên chiến xa M41 tác xạ yểm trợ chiến xa phía trước cho đến khi tử thương. Chuẩn úy Nguyễn Kim Vượng, chỉ đội trưởng 3/1 CX bị bắt sau cuộc phản công này. Đúng 4 giờ sáng 2 chiến PT-76 của Cộng quân tại bắc kho đạn bắt đầu tấn công. Chỉ đội 1/1 CX khai hoả bắn trúng 2 PT- 76, nhưng không cháy mà chỉ nằm quay ngang trước cổng kho đạn. Để phản công, địch quân phóng hoả tiễn AT-3 vào chỉ đội 1/1 CX do thiếu úy Trần Nhuận chỉ huy. Chiến xa chỉ huy bị trúng đạn, thiếu úy Nhuận chết ngay tại chỗ. Đại đội thám kích giữ kho đạn đã tự động rút lui lúc nào không rõ. Bốn CX M41 còn lại và 2 thiết vận xa M113 của ban chỉ huy chi đoàn đã anh dũng chống trả. Trung sĩ Nguyễn Văn Khánh, hạ sĩ quan truyền tin, trên xe chỉ huy M113, nhảy lên thay thế xạ thủ đại liên 30 bị tử thương. Trong khi Khánh tác xạ vào đơn vị bộ binh địch đang bảo vệ 2 PT-76 bị ta bắn hạ, thì một trái B40 của đối phương phóng trúng vào xe M113 chỉ huy. Kết quả trung sĩ Khánh tử thương, đại úy Giang bị thương. Đại úy Giang được đồng đội cõng chạy vào rừng, nhưng sau đó bị bắt vào ngày 3-5-1972. Vào tháng 3-1973, theo hiệp định ngưng bắn Paris, Giang được trả tự do trong dịp trao đi tù binh giữa hai miền Nam Bắc. Vào lúc mờ sáng 24-4 ông Vann bay trực thăng lên Tân Cảnh đón toán cố vấn sư đoàn về Pleiku. Cùng lúc này, các đơn vị của sư đoàn 2 CSBV, có chiến xa dẫn đầu, tấn công bằng 2 mũi dùi tiến từ hướng bắc và đông vào căn cứ Tân Cảnh. Lúc 6 giờ sáng, chiến xa T-54 theo đội hình hàng dọc tiến vào cổng chính. Nhưng sáng hôm đó sương mù dày đặc, không quân chiến thuật không thể hoạt động được, trực thăng võ trang còn cách xa khoảng 30 phút bay, nên các đơn vị trú phòng hoảng hốt, rối loạn hàng ngũ, vội vã tìm cách đào thoát khỏi căn cứ.

Theo tin tức ghi nhận được từ các sĩ quan từ bộ tư lệnh tiền phương sư đoàn 22 BB thì mặc dù chiến xa địch đã đột nhập được vào căn cứ, nhưng quân Cộng Sản chưa dám xuống hầm chỉ huy. Do đó khoảng 10 giờ sáng, sư đoàn đã liên lạc được với không quân chiến thuật để xin đánh về hướng bắc, ngã ra phi trường L19, phá hủy hàng rào, mở đường máu cho các đơn vị rút chạy. Thiếu tá Vũ Khánh Dư, thiết đoàn trưởng thiết đoàn 14 KB đã tử thương ngay tại hàng rào. Riêng đại tá Lê Phước Đạt tư lệnh sư đoàn 22 BB, thì có nhiều nguồn tin khác nhau về cái chết của ông. Trong cuốn A Bright Shining Kie, tác giả Neil Sheehan cho biết: Đại tá Đạt đã ra khỏi hầm chỉ huy, bị thương ở phi trường Dak To II, và có thể đã tự sát (#14). Một sĩ quan khác trong trại giam tù binh cho biết: Lúc rút lui ra khỏi Tân Cảnh, ông nhìn thấy đại tá Đạt chạy ngang qua gò đất cao, nguyên là khu mộ chiến sĩ vô danh, rồi kể từ đó không ai biết thêm tin tức gì thêm nữa (#15). Sau 25 năm Tân Cảnh thất thủ, trung tá Bùi Đức Lạc, tiểu đoàn trưởng pháo binh sư đoàn dù, thuật lại trong bài "**Kẽm gai bọc thây Anh Hùng**": khi đại tá Đạt ra tới hàng rào, chính trung tá Lạc từ căn cứ Võ Định là người sau cùng tiếp chuyện với đại tá Đạt trên đầu máy vô tuyến. Khoảng 2 phút sau thì đứt liên lạc với đại tá Đạt, sĩ quan liên lạc pháo binh sư đoàn tên Hưng gọi trung tá Lạc để báo cáo. Cuộc điện đàm tóm lược như sau: đại tá Đạt vừa bị tử thương, kẽm gai quấn chặt lấy ông, không gỡ ra được. Sau đó, lúc 14 giờ 10 một tiếng nổ long trời ở bên đầu máy Tân Cảnh đã chấm dứt cuộc điện đàm giữa trung tá Lạc và vị sĩ quan pháo binh sư đoàn (#16).

Sau khi mất Tân Cảnh, ngày 25-4 tướng Ngô Du cho lệnh triệt thoái quân phòng ngự tại căn cứ hỏa lực 5 và 6. Trục lộ từ Tân Cảnh về Kontum hầu như bỏ ngõ.

Đại Tá Hà Mai Việt

Trích trong cuốn "**THÉP và MÁU, Thiết Giáp Trong Chiến Tranh Việt Nam**")

Nguồn: <http://doanket.orgfree.com/quansu/atancanh.html>

www.vietnamvanhien.net